

ROZPŠAWA

**Rěcnego centruma WITAJ
za lěto 2024**

Wopśimješe

1. Zawod	2
2. Planowanje a kontrole – zaměrowe dojadnanje ze Założbu za serbski lud	4
3. Dokońčenje nadawkow w rozdźělnych wobłukach žěłabnosći RCW	
3.1. Publikacije	5
3.2. Wědomnostne žěło	7
3.3. Projektowe žěło.....	9
3.4. Internata.....	12
3.5. Socialne žěło.....	13
3.6. Forum 2plus.....	13
3.7. Praktiska pódpěra serbskeje wucby/spěchowanje wobdarjonych/rěčna asistenca	14
4. Statistiske pśeglědy	14

1. Zawod

Naša rěc jo naša domownja, žožkuli teke smy!

Proces digitalizacije dalej póstupujo. Pśisamem kuždy z nas znajo mjaznym chat-modele abo jo nanejmenjej wó popularnem ChatGPT słyšať. Za šulsku pótrjebu eksistěruju k tomu južo wót ministraštwow wudane pśirucki.

Teke my pókšacujomy z našym wupominajucym digitalnym projektom "sotra" za dolno- a górnoserbsčinu. W toś tom kontekście smy w lěše 2023 přědne interne nazgónjenja ze serbskim chatom zběrali. Za zjawnu prezentaciju pak njejsmy se doněnta rozsužili, dokulaž njejo dalejuwuše chata w lěše 2024 prioritna.

Wěstu prioritu jo měło namakanje zgromadnego žěłowego modusa z noweju partnařskej firmu "text2knowledge" (t2k), za tym aź jo wažny IT-fachnik, kenž jo sotra-projekt sobu natwariť, lětosu team z priwatnych pśicynow spuścić. Sotra-projekt jo žeń a kompleksnejša nastupnosć nastupajucy datowy management, dokumentaciju, składowańsku a liceńsku kapacitu a pówušenje kwalitu. Wuchadamy z toho, aź dajo se zgromadne žěło z drježdžańskej firmu t2k w lěše 2025 dalej wjasć a aź se projekt spómóžnje dalej wuwija.

We wšednem dnju jo nam wědobne, aź jo wuknjenje rěcy wupominajucy proces za wuknjecych, njeglědajucy na wjelgin pomocniwe digitalne srědku. Direktna komunikacija mjazy wuknjecymi a serbskorěčnymi partnarjami wóstanjo bytostna w procesu pśiswójenja rěcy.

Togodla pódpěrujomy dalej serbskorěčnu spēchowańsku wucbu na zakładnych šulach w Radworju a Budyšinje w Górnej Łužycy. W Dolnej Łužycy smy do kónca šulskiego lěta 2023/2024 na Zakładnej šuli "Mato Kosyk" Brjazyna a na Dolnoserbskem gymnaziumje spēchowańsku wucbu pódawali.

Rowno tak ma wuwucowanje dorosćonych wjeliki wuznam (glej pód dypkom 4 Statistiske

pšeglědy, tab. 5). Dorosćone, kenž serbsčinu wuknu, maju zwětšego wósebnu intrinsisku motiwaciju a wótglěd, w priwatnem abo pówołańskem wobłuku serbski powědaš móc. Někotare z nich pak dejali se tak daloko w serbsčinje wudopołniš, aby mógli w pšichože rěcnje wupominajuce nadawki ako wědomnostniki, žurnalisty abo lektory zawěsćiš. Togodla smy za góspodařski plan 2024 titel za **wósebne pšípóznaše młodeje ekscelece w dolnoserbsčinje** zapódali. Kónc nowembra smy dwěma młodyma lužoma toś to wósebne pšípóznaše pšepódali.

Digitalna wucba, kótaraž dežała kooperatiwne žěto mjazy šulami a zgromadne wuknjenje wuknikow casy zmóžniš, jo nam dalej nastupnosť. Zakładne infrastrukturelne wuměńjenja su na někotarych šulach južo dane. Bužo pak to hyšći dlujkodobny eksperimentelny proces glědajucy na konferencnu techniku a wopšimješa wuknjenja. Ze zakładneju šulu "dr. Marja Grólmusec" w Slěpem smy přědny techniski test kónc lěta pšewjadli.

Zachopjeńki wuwiaša pšespytowańskich nadawkow za certifikaciju serbskorěcnych zamóžnosćow segaju slědk až do lěta **2010**. **Tegdejša wizija**, wótchadnikam šulow ze serbskorěcneju wucbu kwalificěrowany resp. diferencěrowany dopokaz swóich rěcnych zamóžnosćow zmóžniš, se mjaztym ako **wopšawnjona** wopokazujo. Sakske statne ministařstwo za kultus (SMK) jo rozsužiło, se we wobłuku ewaluacije koncepta 2plus na pšespytowańske nadawki certifikata schóžjeńka B1 zložyš. Pretesty su se w lěše 2022/2023 pšewjadli <https://www.serbski-institut.de/erste-ergebnisse-der-evaluation-sorbischer-sprachkompetenzen-an-sorbisch-deutschen-2plus-schulen-vorgestellt/>) a w šulskem lěše 2023/2024 jo se přědne regularne zwěšćenje rěcneho stawa wuknikow wšykných 8. lětnikow pšewjadło (nadrobnejše informacije pód: <https://www.bildung.sachsen.de/blog/index.php/2024/05/20/wie-erfolgreich-ist-2plus/>). Opcija, nadawkowy format certifikata za zwěšćenje rěcneho stawa wuknikow wužyš, wobstoj rowno tak w Dolnej Łužicy, dokulaž se certifikacija konsekwentnje paralelnje za wobej serbskej rěcy wuwija. Kursisty projekta Zorja póbitowanje južo aktiwnje wužywaju.

W aktualnych žětowych směrnicach Domowiny se groni: "Domowina iniciěrujo wuměnu mjazy serbskimi šulami ako kšac k tomu, wutwóriš cełk serbskich šulow." Zmysł takego cełka stej mjazsobna pódpěra we wšednem praktiskem žěle a formulěrowanje zgromadnych kubłańsko-politiskich zaměrow. Formalnje njejo se cełk serbskich šulow doněta wutwórił. Solidna baza za wutwórjenje by była iniciatiwa šulow a nosarjow šulow, nic pak politiska abo gremijowa rownina.

Njeglědajucy na to pódpěrujo Rěcny centrum WITAJ zgromadne žěto šulow mjazy drugim z licencu online-platfomy taskcard.de a stajijo toś ten kolaboratiwny srědk šulam k dispoziciji. Taskcard.de móžo wucabnicam a wucabnikam žěto wólažcyš, wóna zmóžnijo zgromadne žěto na digitalnych pinowych toflach a wuměnu informacijow w teamach. Licenca Rěcneho centruma WITAJ póbitujo wšyknym serbskim wucabnicam a wucabnikam móžnosť, pinowe tofle za pšedmjaty serbsčina (zakładna a wuša šula), towarisnostna wěda, matematika, geografija a wucba wěcneje wědy wužywaš. Za toś te pšedmjaty su nowe awtory mjaztym swój material k dispoziciji stajili, dalšne pšedmjaty se běžnje pó napšašowanju napórajú.

Žěkujom se wšyknym koleginam a kolegam za jich solidne fachowe a spuščobne statkowanje,

za kolegiálnu atmosferu, kótaruž wutwórjuju, ako teke za jich zagronitosć a jich angažement, nic naslědku pśi zestajenju rozpšawy 2024 a plana za lěto 2025.

2. Planowanje a kontrole – zaměrowe dojadnanje ze Założbu za serbski lud

Což nastupa kontrolu jo Założba za serbski lud institucionelne spěchowanje za wšykne serbske institucije wót lěta 2020 sem ze zaměrowymi dojadnanjami zwěžała. Systematika zaměrow jo se w lěse 2024 změniła a na wubrane šěžyšća žěłabnosći Domowiny a RCW wusměřila. (Pód šěžyšćoma **politiske zastupnistwo (2)** a **góspodařstwo a turizm (4)** njama RCW zaměry zapisane.)

Za Rěcny centrum WITAJ su byli za lěto 2024 slědujuce dojadnanja pód šěžyšćoma **rěcne rumy** a **kubłańske žěło** zawězujuce:

1. šěžyšćo: analogne a digitalne rěcne rumy

zaměr 1

Pśełożowański program SOTRA pokazujo pó aktualizěrowanju lěpšu kwalitu pśełożowanja a wužywa se w pśerězku za 10 pśełożkow na žeń.

zaměr 2

Socialny team Rěcneho centruma WITAJ wobnowijo swóje koncepcionelne wusměrjenje pó fazy wóspjetnych změnow personala.

3. šěžyšćo: kubłańske žěło

zaměr 1

Rěcny certifikat jo nałożowany certifikat w serbskorěcnem rumje a wudawa se lětnje nanejmnjenjej 40 raz, 5% toś tych certifikatow wucynijo niwowowy schójžeńk C1.

zaměr 2

30% wobžělnikow pódajo, až w rěcnem kursu zdobyte znajobnosći pó tom nałożuju, a 40% wšych wobžělnikow jo se wobžěliło na dalšnem rěcnem kursu.

zaměr 3

Pśez koordinaciju taskcard za pśigóty wucby jo Rěcny centrum WITAJ z aktiwnego wucabnikojstwa nanejmnjenjej dweju awtorowu za wuwijanje wucbnych srědkow zdobył.

zaměr 4

W lěse 2024 su se tśi sobužěłašerje Rěcneho centruma WITAJ na rěcnem kursu wobžělili, pśez což stej mógałej dwa z nich swój rěcny niwow wó schójžeńk pólpšys.

Krotke rozpšawy k dopońnenju zaměrowych dojadnanjow stoje pód dypkom 4 statistiske pśeglědy, w tab. 15: zaměrowe dojadnanja ze założbu.

3. Dopótnjenje nadawkow w rozdźělnych wobłukach žělabnosći RCW

3.1. Publikacije

Z digitalnymi wucbnymi srědkami służy RCW statusoju serbskeje rěcy pšez modernosć a atraktiwnosć, wósebnje za młodu generaciju.

Na zakłaže koncepcije serbskich institucijow k pówušenju prezence serbskeje rěcy w nowych medijach dostawa Założba za serbski lud psídatne srědky za **digitalne projekty**. Rěcny centrum WITAJ jo financěrował z toś tych srědkow wót lěta 2019 sem wuwise **pśełożowańskego programa** górnoserbšćina-nimšćina | nimšćina-górnoserbšćina, kótaryž bazěrujo kónc lěta 2024 na dwójorěcnem korpusu z něži 490 000 paralelnymi sadami. Mimo toho jo se monolingualny górnoserbski korpus wó 50 000 sadow na něži 790 000 sadow rozšyrił. Toś ten wužywa se za syntetiske pśestajenje do nimšćiny, aby mógli se nimske teksty w psíběrajucy lěpšej kwalisce do górnoserbšćiny pśełożowaś. Zrazom zbližyjo taki monolingualny korpus neuronalnemu systemoju zestajenje sadow, wužywanje wšakich synonymowych słowow wótwisnje wót konteksta a gramatiskich wósebnosćow we wšakich rěcnych wobłukach. Aby my stopnjowanje šyrokosći a wjelerakosći słowoskłada dopokazaś mógli, jo se wužywało ako měritko stopnjowanja kwality teke zwěšćenje licby słownych formow w bilingualnem korpusu. Tam jo se mógało stopnjowanje nowych górnoserbskich słowow resp. fleksiskich formow wó něži 30 000 słowow a na nimske boce wó něži 20 000 słowow resp. słownych formow (wósebnje zestajeńkow) zwěšćić. Z boka IT-fachnikow jo se na pólpšěnje treninga a móžnosćach psírownowanja wšakorako treněrowanych modelow žěłało. W tom nastupanju su teke nowe alternatiwy za multilingualny trening wopytali, kótarež bazěruju na nejnowšych KI-modelach. Za psígótowanje nowych datow zestajijo se na bazy póstajonych pśespytowańskich směrnicow z boka eksterneje IT-firmy GUI-tool, aby mógli se wšake pśespytowańske a korekturke kšace w běgu rozšyřenja treningowego korpusa a integracije nowych datow awtomatizěrowaś a samostatnje wuwjaś. Dalej jo se intensiwnje na dokumentaciji wšyknych modelow a wašnjow treninga žěłało, kótarež se w zjawnem repozitoriju wužywarjam k dispoziciji stajaju. Na wšakich zarědowanjach w šulach, na fachowem dnju 2plus a wósebnje na hybridnem zarědowanju w Kulowje su se wužywarjam móžnosći zjadnorjenje wšednego žěła z pomocu sotra.app pokazali a wšake móžnosći pśełożowanja z produktami firmy Microsoft pśedstajili.

Pó połteralětnem wuwijańskem žěle jo se dolnoserbska wersija onlinepśełożowańskego programa sotra w septembrje 2022 zjawnosći spśistupniła a w magacinje "Łužyca" pśedstajila. Online-pśestajař móžo mjazy dolnoserbšćinu, nimšćinu a górnoserbšćinu pśełożowaś a mimo toho jo z pomocu nowych modelow něnto móžno, teksty teke mjazy dolnoserbšćinu a češćinu a mjazy górnoserbšćinu a češćinu pśestajiś. Tuchylu wopśimujotej korpusa 210 000 dolnoserbsko-nimskich sadowych pórow a 130 000 dolnoserbsko-górnoserbskich sadowych pórow. Dolnoserbski monolingualny korpus ma wušej 120 000 sadow. Pšez integraciju wjelikich rěcnych modelow jo móžno, pód serbski.chat wěcej ako 20 rěcow pśestajaś do serbšćiny a online-pśestajař ako dolnoserbski a górnoserbski chatbot wužywaś. Pśełożki a wótegrona mógu se z pomocu integrěrowanych TTS modelow pśedcytaś daś. Teke jo móžno, nimske a engelske pódtitele pśestajaś do serbšćiny. Z pomocu TTS modelow jo móžno, serbske pódtitele pśedcytaś a na toś tu wašnju synchronizěrowaś. Nowe móžnosći su se pśedstajili fachowej psíraže RCW, na Dnju serbskich pedagogowkow a pedagogow w RCW a wucabnikam w DSG. Na browserje bazěrujuce pšawopisne pśespytowanje jo južo do programa integrěrowane a zmóžnja teksty pśed pśełożowanim kontrolěrowaś. Dajo teke browserowe rozšyřenje k direktnemu pśełożkoju markěrowanego žěla internetowego boka z a do

dolnoserbšćiny.

Za wužywanje BOOKii-pisaka jo se južo wjele publikacijow wužětało a wudało. Tak pśedlažytej górnoserbski **wobrazowy słownik** "Swět wokoło nas" (2019) a dolnoserbski **wobrazowy słownik** "Mój swět we wobrazach" (2020). Z pomocu pisaka póbitujo se wužywarjeju něži 1 200 pśidatnych awdijow w formje słowow, sadow, dialogow, spiwow abo drugih zukow. Póbitowanje na wucbných materialijach k wužywanju BOOKii-pisaka jo se konstantnje dalej rozšyriło, wujšła jo žětańnica "Ptački našeje domizny" (2021) za BOOKii a nazukowa tabela za předny lětnik. Pó wuproběrowańskej fazy jo se nazukowa tabela za BOOKii-pisak wudopótniła a rozšyriła a pśedlažy z lěta 2023 ako pśidatny material k fibli. Teke w Dolnej Łužycy jo se taka warianta nazukoweje tabele wužětała. Dalšny produkt za wužywanje BOOKii-pisaka jo plakat "Ptači časnik", kótaryž pśedlažy z lěta 2023 w górnoserbskej rěcy.

K dolnoserbskim bajkowym knigłam "Cerwjennawka a druge bajki" su wujšli 2020 **wótstłuchańske knigły**. Pśisluchař słyšy 10 bajkow Grimmojc bratšowu a k tomu 10 nowych žiśecych spiwow (lisćina wucbnychow pód dydkom 4 Statistiske pśeglědy). Teke w górnoserbskej rěcy su južo 2021 wujšli wótstłuchańske knigły k bajkowym knigłam ze 10 bajkami a 10 nowymi spiwkami. Někotare nimskorěčne wucbne filmy za wucbu wěcneje wědy a za wucbu biologije su se w serbskej rěcy **synchronizěrowali**. W lěse 2022/23 jo wujšet wucbny film "Łuka" za zakładnu šulu, film "Płuwać a nurić so" pśedlažy šulam ze zachopjeńka 2024. Dalšne maju slědowaś.

Za gymnazij jo se z boka LaSuB nažětał modul "Krabat", kótaryž jo se wót lektorata wobžětał a zažětał a stoj wucabnikom w seši k dispoziciji.

Głowne šěžyšćo publikacijow pak su w přednem rěže **wucbne materialije za zarucenje šulskeje wucby w serbskej rěcy: wucbnice, žěłowe zešywki, słowniki a pśirucki**, kenž se w pedagogiskem wótrěže RCW nažětaju a za produkciju pśigótuju. Wjeliki žěl toś tych pomjenjonych materialijow wopśimjejo teke pśidatne pórucenja ako aplikacije za wuknikow a wucabnikow, wucabnikowske dopórucenja, grajne plany z nawjedowaním za wužywanje abo DVD z wuknjeńskej software. Teke CD z awdijowymi pórucenjami se wudawaju. Tak wopśimjejo wucbničowy řed "Wuknjemy serbsce" za serbšćinu ako cuza rěc take awdijowe pórucenja. Wukniki mógu wubrane teksty a spiwy słuchaś a dostanu tak pomoc pśi wuknjeńcu cuzeje rěcy. Samske póbitowanje pśedlažy tejerownosći za serbšćinu za rěcnu kupku 2 we wucbnem rěže "Serbšćina".

Nowe žěłowe knigły za dorosćone "Wězo serbsce A1" wopśimjejo QR-cody, pśez kótarež dostanu se wuknjece na bok **materialien.sorbischlernen.de**. Na toś tom boku namakaju button *Wězo serbsce! Serbšćina za dorosćenych A1*. Tam namakaju link na TaskCard, na kótarejž stoj wuknjecym pśidatne interaktiwne zwucowanja k dispoziciji.

Póbitowanje na internetowem boce **materialien.sorbischlernen.de** se stawnje rozšyrja a aktualizěrujo. Tak stoj wucabnikom předne wucbnice a žěłowe zešywki k wužywanju na elektroniskich toflach k dispoziciji. Jadna se wó "Našu fiblu" z wótpowědnymi žěłowymi zešywkami, "Našu maćeršćinu 2" ze žěłowym zešywkom, přednu brošuru w rěže cytańskej lodki "Čitanje pućujo po šćežkach wotkrywać", "Kartu Němskeje" za wucbu wěcneje wědy, brošuru "Lutujemy milinu", "Zešiwk małych detektiwow", "Nazukowu kartu" a fyzisku kartu "Wokrjes Budyšin" – wšykno materialije za zakładnu šulu. Ale teke za wušu šulu a gymnazium stoj předne wucbne materialije w elektroniskej formje k dispoziciji a to "Naša maćeršćina 5", "Karta Nimskeje" a brošura "Demokratija". Na startowem boce namakaju wucabniki material pód 'WHITEBOARD – zakładna šula' a 'WHITEBOARD – wyša šula'.

Teke online póbitowanje na tom samskem boce za serbsčinu wuknjecych "SOL-online serbsce wuknyć" jo se rozšyrił. K znatym downloadam jo se 10 wuknjeńskich wideo dodało.

3.2. Wědomnostne žěło

Jadno ze šěžyšćow wědomnostnego žěła w Górnej a Dolnej Łužycy jo było dalejwuwijanje certifikacije górno- a dolnoserbšćiny. We wobłuku toś toho žěła su se **mustrowe nadawki za schójžeńk C1** Institutoju za sorabistiku pśi Lipšćańskej uniwersiće a Serbskem Institutoju do wědomnostnego pósudka dali a za wózwajenje na internetowej prezentaciji www.sprachzertifikat-sorbisch.de pśigótowali, aby mógli se 2024 do webboka zažěłaś a wózwajiś. Programěrowanje webboka ma eksterna firma Hyperworx na starosći, bóžko žěło njespokojecy pómałem pókšacuju. Pśespytowanja za rěcny certifikat górnoserbšćiny pśewjeduju se kužde lěto w nalěšu a lěšu resp. wuwžeńje teke na napšašowanje. Za rěcny certifikat dolnoserbšćiny su pśespytowanja w nalěšu a nazymje, ale teke na napšašowanje.

Serbski institut pśewjedujo w nadawku SMK wědomnostnu ewaluaciju šulow, kótarež žěłaju pó koncepciji 2plus. RCW jo čłonk projektoweje kupki. Wobstatk ewaluacije jo zwěšćenje rěcneho stawa wuknikow 8. lětnikow w serbsčinje. We wobłuku ewaluacije jo RCW zagronity za wužětanje pśespytowańskich nadawkow pó Zgromadnem europejskem referencnem ramiku za rěcy na niwowowym schójžeńku B1, za nagrawanje pśespytowańskich nadawkow, za pśigótowanje pśespytowańskich materialijow za šišć a za nažětanje wugódnosćnych pódlóžkow. W lěse 2024 jo był RCW wobžělony na pśeglědowanju a wugódnosćnju wuslědkow 206 wuknikow ako teke na formulěrowanju rozpšawy wó wuslědkach.

Dalšny wažny wobłuk wědomnostnego žěła RCW jo rěcne kubłanje. How jo se za sobužěłašerjow RCW rěd internych dalejkubłanjow k wubranym temam serbskeje gramatiki pśewjadł. Mimo togo jo se manuskript nastawajućeje wučbnice za dorosćonych pśeglědał na konsekwentne dožaržanje zasadow za pódawanje trjebnych gramatiskich informacijow.

W fokusu wědomnostnego žěła na pólu pśedšulskego kubłanja w Górnej Łužycy su stojali 2024 zasej wót fachnikow w praksy zwuraznjone pótrjeby. Toś te zwuraznjaju se pśedewšym na **zmakanjach kružkow fachoweje wuměny**. Jadna se wó šesć kružkow wótkubłařkow a wótkubłařjow w žiśowni, góletkowni resp. w horše, w kótarychž maju góžbu, se z koleginami a kolegami drugih kubłanišćow a nosařstwow wuměniś móc, kenž pód pśirownujobnymi rěcnymi konstelacijami žěłaju. RCW zarědowanja organizěrujo a póda wa k temje wótpowědneho zarědowanja mj. dr. stawnje fachowy input, nažěłajo nowy material a moderěrujo fachowu wuměnu.

Dobry wótgłos mjazy wótkubłařkami a wótkubłařami jo dostał **zarědnik z didaktiskim materialom "Džemy do lěsa"**, bazěrujucy na dolnoserbškem materialu RCW, kótaryž jo se za górnoserbške pótrjeby a wuměńjenja wó wjele rozšyrił. Jadna se wó přědny material, kótaryž wobglědujo pótrjeby serbski wuknjecych fachnikow, z tym až se fachowje wupominajuje teksty serbski a nimski pódawaju. Wjele dwójorěcne słowne lisćiny na pś. k basnjam, spiwam etc. njejsu jano wuknjecym k pomocy, ale słuže ku kontroli kuždeje fachoweje mócy, kótary wokabular měli teke serbske maminorěcne žiśi wobkněžyś. Nagrawanja k wózwajoným spiwam góže se za playback, su pak se mjaztym ako spómóžna pomoc wjelikemu žěloju pedagogow wopokazali, kenž njamóžo sebje nowe spiwy samostatnje nazwucowaś.

Informěrowanje staršejšych, dalejkubłanje wótkubłařkow, pśednoski wó serbskorěcnem kubłanju pśed wšakimi kupkami fachnikow za rěcne kubłanje (z wukraja), **woglědy**

konferencow k (wěcej-)rěcnemu kubłanju a pśinoski na nich (glej zarědowanja w tabeli 11, dołojce) ako teke wózwjawjenja w casopisoma "Serbska šula" a "Lutki", sobužěto w gremijach a pśinoski na nich (glej zarědowanja w tabeli 11, dołojce) ako teke **wózwjawjenja w casopisoma** "Serbska šula" a "Lutki", **sobužěto w gremijach** (Górnoserbska rěčna komisija, medijowa komisija Załožby za serbski lud, ekspertowa pśirada Interreg-projekta "Rěč susodow wot spočatka sem", šulska konferenca Pówołańskego šulskiego centruma Budyšin) a **woglěd zarědowanjow, wugótowanych wót žiśecych dnjownych pśebywanišćow**, słušaju tejerownosći k nadawkam wědomnostnego žěła RCW Budyšin.

Wót januara do měrca 2024 jo RCW póbitował wucbnu **asistencu** za serbsčinu wuknjecych wuknikow 1. lětnika Serbskeje zakładneje šule "Jurij Chěžka" w Chrósćicach (dwě wucbnej jednotce wob tyžej).

RCW jo zmóžnił wuknikoju 8. lětnika ralbičańskeje Serbskeje wušeje šule dwójotyžej žělowy **praktikum**, pśi kótaremyž jo zeznał wšake žělowe wobłuki institucije.

Kužde lěto organizěrujo RCW **wupisanje a pśižělenje stipendijow** českego kněžařstwa za mjasecnej intensiwnje rěcnej kursa češćiny w Praze a Českich Budějovicach.

W ramiku pśeslěženja pśechada wót žiśownje do zakładneje šule w Dolnej Łužicy jo se pokazało, aź dajo hyšći rezerwy pśi zgromadnem žěle wobžělonych kubłańskich institucijow, wósebnje což nastupa kontinuitu pósrědnjenja serbskeje rěcy. W zajmje kontinuěrujucego rěcneho wuwisa wót pśedšulskeje Witaj-kupki do bilingualneje wucby su nowe kooperaciske formy a materialije trjebne. Na zakłaže dobytich informacijow su se wužětali konkretne, za praksu se góžece dopórucenja za wšykne na procesu pśechada wobžěłone fachowe mócy. Tak su se na pś. wuwijali casowy plan za zgromadne wugótowanje slědnego lěta w žiśowni a přědnego lěta w šuli, mustrowe kooperaciske dogronjenje a wobšyrny material za zgromadne projekty. Wušej toho stej nastałej dwa žělowej materiala za pśedšulske žiśi a portfolijo za wuknice a wukniki 1. lětnika za šulske lěto 2024/25. Z pomocu toś tych pśewóžowańskich materialijow mógu se žiśi žiśownje relewantny słowoskład pśiswójś a w zakładnej šuli na tom natwariś. W šulskem lěće 2024/25 se wšykne wužěłane plany a materialije w žiśowni "Vier Jahreszeiten" Strjažow, w horše a zakładnej šuli "Mato Kosyk" Brjazyna wuproběruju. RCW iniciěrujo a pśewóžujo intensiwěrowanje zgromadnego žěła wótpowědných institucijow. Pó testowej fazy se wšykne elementy ewaluěruju a se pó pśežěłanju wšykny žiśownjam, hortam a zakładnym šulam k dispoziji stajaju.

Dalejkubłanja za wótkubłańki pśedšulskego wobłuka w Dolnej Łužicy su se wótměli 15.06.2024, 29.06.2024, 09.11.2024 a 23.11.2024. Na přědnyma terminoma k temje "Werby" jo se 20 wótkubłańkow wobžěliło. Za toś to dalejkubłanje jo se wobšyrny didaktiski material za pśesajženje w praksy pśigótował ("Kitko a Lenka"). Na nowemberskem dalejkubłanju k temje "Serbske powěšći" jo se 21 wótkubłańkow wobžěliło. W ramiku toho zarědowanja jo se didaktiski material "Powěšći w Błotach" wuwił. Niwow spokojnosći wobžělnicow a wobžělnicow na wšyknych 4 dalejkubłanjach jo dojspił 100 %.

Dalejkubłani wótkubłańkow hortow stej se wótmětej 18.06.2024 a 26.11.2024. W srjejžišću stej stojalej samskej temje ako pla pśedšulskich wótkubłańkow a samski didaktiski material. Za specifiske pótrjeby žěła w horše jo se wušej toho pśidatny material wuwił. Na přědnem dalejkubłanju jo se 11 hortnańkow wobžěliło, na drugem 7. Niwow spokojnosći wobžělnicow jo dojspił 100 %.

Intensiwny kurs za wótkubłańki/wótkubłańjow žiśownjow a hortow jo se na styrych terminach wótměł (tśi terminy za póksacowaných: 24.-26.09., 08.-10.10., 22.-4.10., jaden za wobžělnice

ze základnymi znašami: 15.10.-17.10.). Wobžěliło jo se 22 wósobow (wót 37 pšizjawjonych, 15 jo wupadnuło chórosći dla). Niwow spokojnosći jo dojšpił 100 %.

3.3. Projektowe žěło

W Górnej ako teke w Dolnej Łužycy pšewjeduju se w zagronitosći RCW wjele **rěcných projektow** za wšykne starstwowe kupki zwenka šule. Nam lažy na wutšobje, žišam teke zwenka šule zajmne dožywjenja ze serbsčinu póbitowaš. Gólcam a žowćam serbskich familijow dejało žycone byš, wšake rozdrošćeniske pórucenja teke w swójej maminej rěcy dožywiš. Rownocasnje su naše projekty za serbski wuknjece žiši góžbu, rěc žywu a fryšnu zwenka šule dožywiš. Togodla stoj serbsčina w srježišću wšych našych projektow. Graš, cytaš, filmy glědaš – comy mjeńše a wětše žiši za serbsčinu zagóriš, je pógónjowaš, aby ju wužywali, a jim wjasele w serbsčinje wobraziš.

Mimo toho póbituju se **WITAJ-kurse** pó pótrjebje za starjejšych a drugih zajmowanych dorosćonych. Kurse se wótměwaju w Pančicach-Kukowje, Budyšinje, Slěpem, Radworju, Wórzejchach a online. Wót oktobra 2023 do junija 2024 smy wuwucowali pšidatnje teke w Kulowje a Konjecach (glej pód dypkom 4 Statistiske pšeglědy). Ako wjerašk lěta 2024 smy wudali w oktobrje nowu wučnicu "Wězo serbsce! Serbsčina za dorosćenych A1". Mimo toho su wšykne wobžělniki rěcných kursow adwentski kalendař z luštnymi serbskimi wugronjenjami dostali, kótaryž z pomocu QR-kodow a TaskCards teke awdija k wótwołanju k dispoziciji stajijo.

Zaměr projektowego žěła jo, wutwóriš dalšne a nowe serbskorěčne rummy za žiši, młodostnych a serbske familije. Pši tom se projektowe žěło stawnje dalej wuwija a nowe ideje se pšesajžuju: **Familijowa schadownica** jo se wótměła 03.03.2024 13. raz w chrosćanskej "Jadnoše". Pšisamem 300 woglědowarjow zbliska a zdaleka jo póbitowanje žěkownje pšiwzeło.

Lětos njejo se pšewjadła **swěžeń serbskeje rěcy** za wuknikow základnych šulow z wučbu serbsčiny ako cuza rěc. Pšicyna jo mały zajm šulow. Město toho jo se pšewjadło 05.11.2024 **dalejkubłanje za wučabnice** wótpowědných šulow k temje "**Digitalne a analogne graša k spěchowanjcu serbsčiny**". Mimo toho póbituju se wšym základnym šulam ze serbsčinu ako cuza rěc na **pšedcytařskem dnju** pšedcytanje bajki w serbskej rěcy. Póbitowanje su pšiwzeli ZŠ "Handrij Zejler" Wórzejce (53 wuknikow), ZŠ Nowa Wjes (20 wuknikow) a ZŠ Hućina (17 wuknikow).

Wjelgin woblubowane su **žětařnicki** ze serbskimi wuměłcami (muzikarje, spisowašele, mólarje atd.) Wjelikego zajma dla jo se w Hornim Hajnku znowa na dwěma dnjoma, 27./28.09.2024, **comicowa žětařnicka** ze znatym ilustratorom Štefanom Hanušom pšewjadła. Wukniki wuknu, we wobrazowem wulicowanju wuměłstwo a rěc zwěžaš a pód serbskorěčnym nawjedowanim w małych kšacach swójski comic nastaš daš.

K **zeznašeju górnoserbskich institucijow** pšewježo Dolnoserbski gymnazium Chóšebuz kuždolětnje ekskursiju do Budyšina. Mjazy drugim su wukniki 8. lětnika póznali na swójom woglěže srjodu, dnja 13.03.2024, teke institucije w Serbskem domje. W Rěcnem centrumje WITAJ su se informěrowali wó dwójorěčnem kubłanju a su wopytali wšake didaktiske materialije.

Dalšne wuspěšne projekty su zarědowanja za žiši, kótarež wótrostu zwenka Łužyce. **Prozninski kurs** pšewježo se kužde druge lěto w jatšownych prozninach. Lětosa jo se wobžěliło wót 02. do 05.04.2024 dogromady 22 wuknikow /wuknicow wót 1. do 6. lětnika. Mimo serbskego alfabetu su póznali wšake serbske kulturne institucije. Pšiducy kurs wótmějo se w aprylu 2026.

Wót 15.04. až do 10.06.2024 jo se pšewjadło na wšakich městnosćach Budyšina **Wjasołe pónjezele** z pisanyimi wuměłstwowymi a kulturnymi pórucenjami za wšykne starstwowe kupki. Rěcny centrum WITAJ jo se wobžěliło na akciji z pórucenjami za žiši. K zakóncenju a dobrego wótgłosa dla jo se wótměła pónjezele, 19.08.2024, na Głownych wikach hyšći "lěšojska a skóncna edicija" Wjasołego pónjezelego. Wjele wjelikich a małych Budyšinjarjow a sympatizantow jo wótměnjate póbitowanje žěkownje pšiwzeło.

Tejerownosći kužde druge lěto zarědujo Domowina ze swójskimi partnerjemi **mjazynarodny folklorny festiwal**. W toś tom wobłuku póbitujo se wěcejgóźinski **žišecy program pód gronidłom "W kraju wjasołych žiši"**. Planowanje a wupisanje za pšiducy festiwal w juniju 2025 jo se zachopiło.

Pó kuždolětnem **cytańskem wuběžowanju** za wuknikow 3. lětnika, kótarež jo se wótměło lětosa južo 20. raz wjelgin wuspěšnje, jo se pšewjadło zachopjeńk julija **cytańske dyrdakojstwo**. Dwažasća wuknikow 3. a 4. lětnika serbskich šulow jo se woglědało zgromadnje budyšinjske tormy. Wšuzu su zgónili stawizniske zajmnostki a, se wě, su sebje mjazy sobu pšedcýtali na tormach ze swójsch serbskich knižkow.

Dalšne woblubowane projekty su **serbske žiwadłowe dny** w maju a **zwězkowy pšedcytański žeń** w nowembrje.

Witaj-kupku w žišowni "Słónčny kućik" w Bukecach smy pódpěrali w lěće 2024 sedym razow ze **serbskorěcnym pórucenim**. Mimo toho smy woglědali k WITAJ-kupce budyšinjskeje žišownje "Kraj pjerachow" z dwěma pórucenjoma.

Casopis **Lutki** jo regularnje styri raze wujšeł. Wósebnosć jo była lětosa wudaše přednego **Lutki-special 1-2024** za wótkubłařki a wótkubłařjow ze spiwami, kótarež wšedne wótběgi w góletkowni, žišowni a horše pšewóžu. K wjelikej wěšynje spiwow su pšidane QR-kody, pšez kótarež góže se nagraowanja słuchaš. K Lutkam cysło 4-2024 njedostanu wótkubłařki "**Pótajmstwo plona**" jano ako **kólenowe knižlicki**, ale teke ako **kamishibai** w A3-formaše ako nowy didaktiski material.

Zgromadnje z Mariju Rabec-Šoćineju su se wótkubłařkam nowe serbske žisece spiwy pšedstajili, kótarež njejo kněni Šoćina jano sama komponěrowała, ale teke teksty na nje spisała. **Dalejkublanje z titelom "Nowe rejki a spěwčki z pógibami"** jo se srjodu, 12.06.2024, w kooperaciji z Kšescijańsko-socialnym kubłańskim zwězkom Sakska z. t. pšewjadło, na kótarež jo se 25 wótkubłařkow z 13 kubłanišćow wobžěliło.

W RCW Chóšebuz su se pšiduce projekty pšewjadli:

Wót 28.07. do 02.08.2024 jo był **WITAJ-camp** w Jarješku a 24 žiši a młodostnych, kenž maju wjeliki zajm za serbsku rěc, jo mógało zgromadnje prozninski cas z wjele wulětami dožywiš.

Wót 09.09. do 13.09.2024 jo se wótměła **Šula w zelenem** w Bórkowach a RCW jo póbitował 104 wuknicam a wuknikam 5. a 6. lětnika wótměnjaty program, žož su aktiwnje mógli dolnoserbsku rěc nałożowaš. Wobžěliło jo se wósym zakładnych šulow.

Lětosne **wumětske wuběžowanje za žišownje** jo wjelgin wuspěšne było: RCW jo dostał 46 jadnotliwych twórbow a dwa kupkowej pśinoska. Wobžěłone žiši su w starstwje wót 3 do 7 lěta a pśidu ze žišownjow "Wichtelland" Dešno, "Wila Kunterbunt" Chóšebuz, "Błóšańske wrobliki" Nowa Niwa a "Lutki" Janšojce. Nadawk jo był, "pódwódnny" wobraz mólowaš, žož mjazy rybami, mušlami, głowackami, rakami serbska powěšćowa figura nykusa doma jo. W tśigłowatej jury stej zasej sobu statkowałej wuknicy Dolnoserbskego gymnaziuma Chóšebuz. Wustajeńcu z wumětskimi twórbami smy natwarili w Rěcnem centrumje WITAJ Chóšebuz a smy ju prezentěrowali na Dnju serbskich pedagogow a pedagogow.

Na lětosnem **Serbskem comicowem wuběžowanju** jo se wobžěliło 60 wuknicow a wuknikow 3.–7. lětnika z 23 pśinoskami. Wóni su ze zakładneju šulowu "Wilhelm Nevoigt" Chóšebuz, "Lutki" Žylow a z Dolnoserbskego gymnaziuma Chóšebuz. Jury jo pógódnošila comici, kótarež su stojali pód temu "Apryl, apryl!".

Paralelnje běży nažětanje nowego comicowego zešywka (7. wudaše), kótaryž pón šulam dermo k dispoziciji stoj.

Serbske **cytańske wuběžowanje** za hortowe žiši jo se wotměło 24.05.2024 w Serbskem muzeju. Na njom jo se 11 žiši wobžěliło.

Dnja 13.06.2024 jo RCW pśepšosył na **Žeń serbskich pedagogow a pedagogow**, ku kótaremuž su pedagogowki a pedagogi z pěs žišownjow, dweju hortowu, žaseš šulow, jadnje institucije a jaden gósc pšišli. Wobžěłone su dostali informacije wó tuchylnych žětach sobužětašerkow/sobužětašerjow RCW, ako teke wó aktualnych projektach. Wó nowosćach nast. pśetožowański program *sotra* jo wobšyrnje projektowy wobžětaš Marko Měškank rozpšawił. Na toś tom dnju jo Ludowe nakładnistwo Domowina aktualnu serbsku literaturu pśedstajiło, muzikaliski program ze serbskimi ludowymi spiwami za sobuspiwanje jo prezentěrował Gerald Šejn z partnerjom, a wustajeńcu z kreslankami wumětskego wuběžowanja 2024 su mógli gósci se woglědaš.

Projekt **Serbske grajne dopołdnjo/wótpołdnjo** jo RCW w lěsojskich proznych w žylojskem horše pšewjadł. Zaměr pšewježenja towarisnych grašow jo, až wobžělnice a wobžělniki "grajkajuce" serbsku rěc nawuknu a nałożuju.

W ramiku projekta "Šula w zelenem" jo se wót Rěcnego centruma WITAJ wuwite pširodne wuknjeńske graše "Z Witkom wen do pširody - TO GRAŠE" z wuknicami a wuknikami z wósym zakładnych šulow grało.

Dnja 10.10.2024 jo był **Serbski familijowy žeń** zgromadnje ze žišownju "Marjana Domaškojc" Raduš. W tamnej sportowej a kulturnej brožni jo dožywiło 80 luži program Serbskego ludowego ansambla Budyšin. Mjazy 45 žišimi su teke byli serbšćinarje z horta zakładneje šule Wětošow.

Nowowuwity projekt **"Detektiwna góntwa"** za wuknice a wuknikow 6. lětnika jo se wótměł w januarje a juniju. Dnja 31.01.2024 stej se wobžěliłej zakładna šula "Mina Witkojc" Bórkowy

a Dolnoserbški gymnazium Chóšebuz z 17 wuknicami/wuknikami; dnja 26.06.2024 jo zakładna šula "Regine Hildebrandt" Chóšebuz z pěš wuknicami toś ten projekt wužyła.

Wobžělnice/wobžělniki su ako ze 6. tak teke z 5. lětnika byli. – Z "Detektiwneju góńtwu" smy nowy rěcny rum za serbsčinarjow stwórili, žož pšidu mimo "rozwězanja njewujasnjonych padow" teke do kontakta ze serbskimi wósobami a institucijami (RCW, redakcija "Płomje", Dolnoserbški internat, Šula za dolnoserbsku rěc a kulturu). Z pomocu napšašnika smy mógli wót žiši zgóniš, až projekt wótpowědujo starstwoju wuknicow/wuknikow, až wšykne su měli toś ten projekt za zapšimujucy a zajmny, až su za cas projekta dolnoserbsku rěc wót tšochu do cesto nałożowali ako teke nowy dolnoserbški wokabular nawuknuli.

Dnja 11.12.2024 jo se zakładna šula "Lutki" Žyłow na projekse wobžěliła. Mimo toho smy toś ten projekt dnja 16.10.2024 přědny raz za wótkubłaŕki/wótkubłaŕjow w ramiku jich tšidnjowskego kursa pšewjadli.

Dnja 22.03.2024 jo se w zakładnej šuli w Janšojcach pšewjadł **jatšowny projekt**. RCW jo pšewzeł jednu staciju, žož jo se někak 50 wuknicow/wuknikow w tšich pšeběgach wobžěliło. Smy za to wobrazowe kórty z krotkimi tekstami k temje "Ptaški" ako teke mały słowoskład pšigótowali. Serbsčinarje su nadawk měli, teksty pšeložys a pón wopšimješe ze swójskimi słowami slědk daš. Wóni su wopóznali dolnoserbske mjenja ptaškow, su wusłyšali jich spiwanje, su jich rozeznali pó samicach a samjakach a su jich zřědowali pó šěgatyach a stojatyach ptaškach.

Dalšne dodatny projekt jo był "**Kjarmuša**" kóńc septembra (27.09.2024) w žišowni "Wila Kunterbunt" Chóšebuz, žož smy rěcne graše wó domacnych zwěrjetach pšewjadli.

W dnjach 03.12. - 06.12.2024 jo se wótměł w Serbskem muzeju w Chóšebuzu **gódowny projekt** z tšimi stacijami (wobraženje Janšojskego boga, wježenje w muzeju a muzikowa stacija). Pšizjawiło jo se 12 zakładnych šulow ze 196 žišimi.

Dnja 03.05.2024 a 22.11.2024 su se **serbske familije** zmakali. Pši tom su se wótměli rozgrona a zaběry za žiši. Dnja 13.12.2024 jo se wótměła gódownicka serbskich familijow.

3.4. Internata

Internata w Chóšebuzu a w Budyšinje słužytej ako **pšidatnej rěcnej ruma** k wudopołnjenju serbskorěcneje wucby w šuli. Wósebnu gódnotu ma to za žiši bžez serbskorěcneje familijoweje slězyny. Bžez internatnego městna njeby wjele serbskim młodostnym ze zдалonjejšych jsow móžno było, pórucenja zjawnych serbskich institucijow w Chóšebuzu a Budyšinje na wědobnje braš, je zeznaš a towarišnostne žywnjenje Serbow sobu póstajaš. Mimo zgromadnego zgótowanja domacnych nadawkow powěda se teke pši warjenju, grašu, sportowanju, baslenju atd. serbski.

We wobyma internatoma žěła se pó pedagogiskem koncepsě, kótaryž jo na wuwiše wósobiny kuždego jednotliwego wuknika, jogo socialneje kompetence ako teke jogo samostatnosći a swójskeje zagronitosći wusměrjony. Bydlenje w internaše ma wuknikow za jich pózdžěše žywnjenje wuzamóžniš, winowatosći a wólny cas derje koordiněrowaš a wólny cas wótpowědnje zajmam zmystapołnje, aktiwnje a kreatiwnje wužywaš.

Stawny kontakt k staršejšym wósebnje młodšych internatnych wobydlaŕjow jo njewuzbytny.

Pši starjejšyńskich wjacorach a na dnju wótwórjonych žuri dostanu starjejše doglěd do rumnostnych wobstojnosćow domu a do internatnego žywjenja. Mimo toho dostanu wóni móžnosć, se na zarědowanjach internata wobželiś resp. toś te teke sobu wugótowaś.

W Rěcnem centrumje WITAJ pśistajone wótkubłaŕki a wótkubłaŕje žiwaju na to, až se pši zgromadnem zgótowanju domacnych nadawkow ako teke pši warjenju, grašu, sportowanju, baslenju atd. serbski powěda. W chóšebuskem internaše to na tu samsku intensiwnu wašnju ako w Budyšynje doněta móžno njejo, dokulaž někotare wótkubłaŕje sami hyšći serbšćinu wuknu a maminorěčnych wuknikow w internaše njamamy.

W běgu lěta pak organizěruju se regularnje we wobyma internatoma wjele projektow ze wšakimi partnerjama – glej pód dypkom 4 Statistiske pśeglědy.

3.5. Socialne žěto

Wót lěta 2011 ma Rěcny centrum WITAJ w Górnej Łužycy wótrěd za młožinske socialne žěto. Aktualnje wugbajo se **šulske socialne žěto** na wušych šulach w Ralbicach, Worklecach, Radworju, Budyšynje a Slěpem. **Familijowe kubłanje** pšewježo se zasej w regionalnyma teamoma Budyšyn a Kamjeńc/Pódwjacorna Łužyca pó nowowopśimjenju žělowego městna wót 01.08.2023 sem. **Mobilne młožinske žěto** se aktualnje w regionalnem teamje Kamjeńc/Pódwjacorna Łužyca njepšewjeduju, wšako njejo se zasejwobsajženje toś toho městna doněta ražiło. Dokulaž musy wokrejs Budyšyn žariś, jo pšosyl, městno dalej njewupisaś. Teoretiski pak mamy pšawo na njo.

Na zakłaže noweje šulskeje kazni w Sakskej móžo se šulske socialne žěto na kuždej wušej šuli ze 40 góžinami na tyžěń wobsajziś. Na šulskich stojniščach w Radworju, Ralbicach a Worklecach koleginy žělowe městna pak jano z 30 góžinami wobsajžuju.

Wšykne wopśimješa socialnego žěta bazěruju na kazni SGB VIII a wótpowědnych pšawniskich póstajenjach a fachowych směrnicach. W přědnem rěže maju se socialne žětašerje na aktualnych wósobinskich pótrjebnosćach swóich klientow wusměřiś. Weto maju wóni móžnosć, se serbskim temam pšiwobrošiś w zwisku z gronidłami ako identita, interkulturelna kompetenca abo toleranca.

Žěto w **familijowem kubłanju** jo zasadnje na direktne a dobrowólne kontakty z familijami wusměrjone. Kooperacija z Ranymi pomocami a Sešu za prewentiwny ščit žiśi se pó zasejwobsajženju městna za familijowe kubłanje dalej wježo. Kolega jo w toś tom wobłuku wobrazowu seriju k temje "Zajmowanosć a pšichylnosć" wuwil a pšez wšake medije zjawnosći spšistupnił.

W Budyšynje póbituju stawnje srjež města kužde pónjezele wót zeger 13 do 17 komunikaciske blido.

W Chrósćicach jo wóspjet familijowy sport póbitował a w Pančicach-Kukowje pšewóžuju žiśi, jich starjejšych a młodostnych na grajkanišću. Mimo toho pódpěruju projekty RCW a šulskich socialnych žětašerjow.

3.6. Forum 2plus

Kuždolětny **fachowy žeń 2plus** jo se teke w lěse 2024 w konstruktiwnej kooperaciji mjazy

SMK, LaSuB a RCW pšigótował. RCW stara se pši tom wósebne wó aktualizěrowanje internetoweje strony forum2plus.de, wó organizaciju informaciskego materiala na městnje, wó pšiwitanje a zastaranje.

7. fachowy žeń 2plus jo se dnja 26.10.2024 w Chrósćicach z něži 140 wobžělnikami pšewjadł a wjelgin dobry wótgłos namakał. We wóžeńskej kupce 2plus jo se fachowy žeń na pósejženju dnja 17.12.2024 wugódnosił. Temje pšednoskow w forumje stej byłej *Ewaluacija koncepta 2plus – perspektiwy napšasowanych a Wuslědki zwěšćenja rěcneho stawa w serbsčinje na 2plus-šulach*. Pó pšestawce jo se pšizamknuło 12 workshopow. Z boka RCW stej se póbitowatej workshopa *Pšigóty na wucbu wólažcys a wuměniš – Canva | Affinity | TaskCards a Serbskorěcne wucbnice a wucbne materialije* (pšir.: <https://forum2plus.de/hs/program-2024>)

3.7. Praktiska pódpěra serbskeje wucby/spěchowanje wobdarjonych/rěcna asistenca

Wót januara do julija jo pšišło pšěš wuknikow z 5., 8. a 10. lětnika (jadna góžina wob tyžeń) na spēchowarńsku wucbu za wobdarjonych. W brjazyńskej zakładnej šuli jo pódawał jaden sobužětašeř ako rěcny asistent serbsku wucbu tšim wuknikom 5. lětnika (zachopjeńkarje) a w 4. lětniku (žěłona wucba), pšecej jednu góžinu wob tyžeń.

4. Statistiske pšeglědy

lěto	pšedšulske žiši w DŁ	pšedšulske žiši w HŁ	wuknikojstwo w DŁ	wuknikojstwo w HŁ
2024/2025	279	1149	2096	2889
2023/2024	282	1099	1929	2916
2022/2023	261	1099	1980	2900
2021/2022	276	1270	1851	2897
2020/2021	244	1285	1823	3028
2019/2020	230	1089	1726	2967
2018/2019	266	1139	1805	2740
2017/2018	277	1168	1738 (1819 SŠT SŠ 1/20)	2658
2016/2017	285	1244	1627 (1625 SŠT SŠ 1/20)	2628
2015/2016	283	-	1468	2674
2014/2015	271	1087	1522	2476
2013/2014	257	1168	-	2524
2012/2013	231	1055	-	-
2011/2012	231	1024	1638	2432

tab. 1: žiši a wukniki w Dolnej a Górnej Łužycy, kótarež se serbski kubłaju a wótkubłuju, žrědła: RCW, LaSuB, MBJS a Statny šulski amt Chóšebuz, cow:

rěcna kupka 1	834
rěcna kupka 2	736

rěčna kupka 3	640
serbščina ako cuza rěc	690
serbščinarje w cełku w Sakskej	2900

tab. 2: licy wuknikow w Sakskej, kenž su se wobžělili w šulskem lěše 2022/2023 na serbskej wucbje, žródło: LaSuB w SŠ 1(2024))

lěto	wucbnice a žětowe zešywki (wudate w LND)		dalšne wucbne materialije	
	dolnoserbske	górnoserbske	dolnoserbske	górnoserbske
2024	4	27	-	7
2023	8	27	4	7
2022	10	29	3	4
2021	8	29	2	9
2020	11	21	3	8
2019	9	23	1	3
2018	11	25	-	4
2017	11	21	-	4
2016	7	21	4	7
2015	8	26	4	7
2014	6	28	3	10
2013	11	25	1	7

tab. 3: tšocha didaktiskich a wucbnych materialijow za Gt. a Dt. na lěto

	titel
1.	Pučnik po hornjoserbšćinje , gramatika, gs.
2.	Słowničk / Wörterverzeichnis , słownick za cuzu rěc, gs.
3.	Terminologija za nabožinu , gs.
4.	Naš časnik , 3. žěl, plakat, gs.
5.	Maks a Ambrož , brošura, gs.
6.	Naš zeger , 3. žěl, plakat, ds.
7.	Lutk 1 , pisański zešyw, ds.
8.	Naša fibla , wucbnica, gs.
9.	Wuknu sam/a , žětowy zešyw k samowuknjenju, gs.
10.	Narska liška, grajne plany 1-3 , ds.
11.	Nazwukowa tabulka , z Bookii-funkciju, gs.
12.	Lutk 2 , 1. žěl, žětowe knigły, ds.
13.	Łuskač 2 , žětowy zešyw, gs.
14.	Naša maćeršćina 2 , wucbnica, gs.
15.	Zwučujemy a pisamy 2 , žětowy zešyw, gs.
16.	Čitanska křinja – čitanske šćežki , žětowy zešyw, gs.
17.	Słownick za dolnoserbske šule , słownick, ds.
18.	Wuknjemy serbski 3 , žětowy zešyw, gs.
19.	Łuskač 3 , žětowy zešyw, gs.
20.	Serbščina 3 , žětowy zešyw z CD
21.	Wuknjemy serbski 4 , žětowy zešyw, gs.
22.	Wuknjomy serbski 3 / 4 , žětowy zešyw k słownickoju, gs.
23.	Narska liška, grajne plany 4-6 , ds.
24.	Handrij Zejler – Słyńco swoboda , žětowy zešyw, gs.
25.	Pućowanje pó stawiznach 1 , wucbnica, gs.

26.	Biosfera 5 , wucbnica za gymn., gs.
27.	Biologija 6 , wucbnica za WŠ, gs.
28.	Jakub Bart Čišinski , žěłowy zešywk, gs.
29.	Pó droze 2 , wucbnica, ds.
30.	Pó droze 2 , žěłowy zešywk, ds.
31.	Terra 8 , wucbnica za WŠ, gs.
32.	Wobrazje serbsčiny 11 / 12 – literarne družiny , wucbnica, gs.
33.	Wopisowanje činitosćow , žěłarnicka, gs.
34.	Serbščina 2 , žěłowy zešywk z CD, gs.
35.	W dalinach swětnišća , Płomje-edicija, gs.
36.	Film "Wjedro" za wěcnu wucbu, ds
37.	Zeznawanska džěłarnička , zarědnik, gs.
38.	Stotkowa tofla , plakat, gs.
39.	Film "Łuka" , gs.
40.	Prawopisne zwučowanja , zešywk za wucabnika, gs.
41.	Wopisowanje pśedmjatow , žěłarnicka, za internet, ds.
42.	Wóda , žěłarnicka, za internet, ds.
43.	2 kórše, polit. a fyziska ds.
44.	Film "Plěwaś a nuriś se" , gs.
45.	Čitanski dženik "Kak su wroblík Frido a jeho přećeljo hody swječili" , gs.
46.	Zešiwk małych detektiwow "Dyrdomdeje na wsy" , gs.

tab. 4: nažěłane wucbne materialije z lěta 2023

	titel
1.	Rjadowniska kniha / Klassentagebuch , gs.
2.	Šulski dženik , Hausaufgabenheft, gs.
3.	Serbska wjes něhdy / Das sorbische Dorf früher , brošura, gs./ni
4.	Swět wokoło nas , wobrazowy słownik za BOOKii, gs
5.	Zaječk Hopl a jeho přećeljo , brošura, gs.
6.	Naš časnik , 1. žěl, plakat, gs.
7.	Ptački našeje domizny , žěłarnicka za BOOKii, gs.
8.	Wězo serbsce A1 , žěłowe knigły za dorosćonych, gs.
9.	Žiśetstwo něga , brošura, ds.
10.	Po strašnych pučach/Schowana hwězda , Płomjeedicija, gs.
11.	Pismikowy memo , graše, gs.
12.	Wuknjemy serbsce 1 , online-wersija, gs.
13.	Narska liška 1-3 , žěłowe łopjena, ds.
14.	Wuknu sam/a 2 , žěłowy zešywk, gs.
15.	MLóč 2 , žěłowy zešywk, gs.
16.	Lutk 2 , 2. žěl, žěłowe knigły, ds.
17.	Wuknjemy serbsce , 1. žěl, zešywk k słownickoju, gs.
18.	Čitanska křinja – Što tam šćowka, mjawči, piwči? , žěłowy zešywk, gs.
19.	Lutk 2 – Toflowe aplikacije za ceptarja , ds.
20.	Čitanska křinja – Mjezsobne počahi , žěłowy zešywk, gs.
21.	Džěłarnička bajki , za BOOKii, jano wopśimješowe žěło, gs.
22.	Łuskač 4 , žěłowy zešywk, gs.
23.	Žiwjenje wobohaćić 1 , wucbnica za nabóžinu, gs.
24.	Zwučujemy a pisamy 6 , žěłowy zešywk, gs.

25.	Biosfera 6 , wucbnica za gymnazij, gs.
26.	Naša maćerščina 7 , wucbnica, gs.
27.	Zwučujemy a pisamy 7 , žěłowy zešywk, gs.
28.	Terra 9 , wucbnica za WŠ, gs.
29.	Wobraze serbšćiny 11 / 12 – rěč a identita , wucbnica, gs.
30.	Zwucujom serbski 1 , žěłowe knigły, ds.
31.	Serbščina 2 , žěłowy zešywk, gs.
32.	Wokrjes Budyšin , fyziska kórta, gs
33.	Čitanski dženik “Kak su wroblík Frido a jeho přećeljo jutry zaječki překwapili” , gs.
34.	Čitanski dženik “Kak su wroblík Frido a jeho přećeljo sroki pjekli” , gs.
35.	Demokratija, Zhromadnje za wšitkich , brošura, gs.
36.	Mapa za wuswědčenje , gs.
37.	Poskitk digitalnych materialijow , gs.
38.	Lutujemy milinu , brošura, gs.

tab. 5: nažětane wucbne materialije z lěta 2024

WITAJ- a LaSuB-kurse		
lěto	kurse	licba wobžělnikow
2024	23	135
2023	26	148
2022	16	130
2021	2 (nachwat.)	30
2020	2	32
2019	3	46
2018	3	37
2017	3	36
2016	1	19
2015	5	53
2014	6	56
2013	7	69
2012	5	43
2011	5	45
2010	8	71

tab. 6: Witaj-kurse za dorosćonych

Wobźelniki na pśespytowanjach k Rěcnemu certifikatoju górnoserbšćiny		
datum	niwowowy schójžeńk	licba wobźelnikow
26.07.2024	A1	5
	A2	5
	B1	5
	B2	1
	C1	3
15.06.2024	A1	6
	B1	1
	B2	1
02.03.2024	A2	5
	B2	1
20.07.2023	B2	1
	C1	1
12.07.2023	A1	13
01.07.2023	A1	6
	B1	1

04.03.2023	A2	3
17.09.2022	A1	6
	B1	1
05.08.2022	A1	5
	A2	4
	B1	2
	B2	2
21.04.2022	B2	1
22.03.2022	C1	2
18.09.2021	A2	3
	B2	2
03.07.2021	B1	2
	B2	2
26.02.2021	C1	1
19.09.2020	A1	2
	A2	2
02.03.2019	A1	4
	B1	1
15.09.2018	A1	1
27.07.2018	A1	5
	A2	4
	B1	5
25.10.2017	A2	4
16.09.2017	A2	2
01.10.2016	A2	2
23.09.2016	A1	4
suma:		127

tab. 7: wobźelniki na pśespytowanjach k Rěcnemu certifikatoju górnoserbšćiny

wobźělniki na pśespytowanjach k Rěcnemu certifikatoju dolnoserbšćiny		
datum	niwowowy schójžeńk	licba wobźělnikow
16.11.2024	A2	1
	A1	2
19.10.2024	A1	4
	A2	3
12.10.2024	B1	6
	B2	1
15.06.2024	B1	6
	B2	4
23.03.2024	C1	5
22.03.2024	A1	1
	A2	3
23.09.2023	B2	1
	B1	3
16.09.2023	A2	4
	A1	4
17.03.2023	A2	6
	A1	1
24.09.2022	B2	1
24.09.2022	B1	3
17.09.2022	A2	2
17.09.2022	A1	3
18.03.2022	A2	4
18.03.2022	A1	1
25.9.2021	B1	2
	B2	2
18.9.2021	A1	3
	A2	3
17.10.2020	B1	2
10.10.2020	A1	1
	A2	2
14.09.2019	B1	2
07.09.2019	A1	2
	A2	1
22.09.2018	B1	3
15.09.2018	A1	1
16.09.2017	A2	1
01.10.2016	A2	4
suma:		98

tab. 8: wobźělniki na pśespytowanjach k Rěcnemu certifikatoju dolnoserbšćiny

Intensiwne tśidnjowske rěcne dalejkubłanje za žišownice a hortnaŕki z pśedznašami (sep./okt.) z Witaj-projekta ako teke za dalšnych wótkubłarjow, kenž pśósrědnjaju serbsku rěc w swójej žišowni	
lěto	wobźělnice
2024	22 (37 jo było pśizjawjonych, ale 15 njejo pśišło dla chórośći)
2023	32 (22 ze žišownje, 9 z horta, 1 rěčna motiwatorka)
2022	32 (23 ze žišownje, 8 z horta, 1 wuknica wót OSZ)

2021	34 (25 ze žišownje, 7 z horta, 2 raza 1 sobužětašerka z Dompro)
2020	29 (18 ze žišownje, 10 z horta, zdžěla 1 z Dolnoserbskego internata)
2019	29 (20 ze žišownje, 9 z horta)
2018	29 (20 ze žišownje, 8 z horta, zdžěla 1 z Dolnoserbskego internata)
2017	35 (23 ze žišownje, 12 z horta)
2016	31 (21 ze žišownje, 10 z horta)

tab. 9: intensiwnje tšidnjowske rěčne dalejkubłanje za žišownice a hortnaŕki z pšedznašami

projekty RCW Chóšebuz					
mě projekta	cilowa kupka pó starstwje	pšerězna licba wob-žělnikow	pšewježo se	licba wob-žělnikow 2023	licba wob-žělnikow 2024
Serbski familijowy žeń	4- do 12-lětnje (plus dorosćone)	120	lětnje september/ oktobra	150	80
projektowe dny w muzeju	3. lětnik zakładneje šule (8- do 9-lětnje)	150	lětnje december	164	pšiiizjawiło jo se 177 žiši
Šula w zelenem	5. lětnik zakładneje šule (10- do 11-lětnje)	80	lětnje september	91	104
comicowe wuběžowanje a žětaŕnicka za wuknikow + wudaše comicowego zešywka z wuknikojскими pšinoskami	6- do 18-lětnje	51	lětnje 1. połlěto kužde 3. lěto	59	60
wumětske wuběžowanje za žiši w žišownjach	0- do 7-lětnje	32	lětnje 1. połlěto	19	45
cytaŕnske wuběžowanje za hortowe žiši	2. - 5. lětnik	10	lětnje maj	12 + gósci (ca. 40)	11 + gósci (ca. 40)
Witaj-camp	žiši a młodostne (8- do 16-lětnje)	25	lětnje julij / awgust	31	24
Žeń serbskich pedagogowkow a pedagogow	dorosćone	45	lětnje junij	50	40

projekty RCW Chóšebuz					
mě projekta	cilowa kupka pó starstwje	pšerěžna licba wob-žělnikow	pšewježo se	licba wob-žělnikow 2023	licba wob-žělnikow 2024
cesćenje angažěrowanych młodostnych na pólu dolnjoserbskeje rěcy	14- do 26-lětnje	6	wótměwa se kužde 2. lěto	7	0
zmakanje serbskich familijow	3- do 11-lětnje žiši a jich staršejše	15 do 20 žiši a staršejše	3 zarědowanja/lěto	4 zarědowanja á 22 wobžělnikow	3 zarědowanja á 20 wobžělnikow
Detektiwna góńtwa (nowy projekt)	6. lětnik (11- do 12-lětnje)	34	4-6 razow wob lěto z maks. 30 wuknikami	0	34
serbske grajne dopołdnjo/wótpołdnjo	7- do 12-lětnje žiši	12	běžnje (pšez cete lěto)	11	12

projekty RCW Budyšin					
mě projekta	cilowa kupka pó starstwje	pšerěžna licba wob-žělnikow	pšewježo se	licba wob-žělow 2023	licba wob-žělnikow 2024
familijowa schadźowanka	serbske a dwójorěčne familije ze swójjimi žišimi	350	lětnje na 1. spótnej nježeli	450	300
projektowy žeń wuknikow z DŁ	8. lětnik DSG CB	20-30	lětnje	20	24
ferialny kurs za žiši zwenka Łužyce	serbske žiši zwenka Łužyce	wobgranicowane 15 do 18	dwójolětnje w jatšownych proznanach	-	22
cytańske wobžěžowanje	nejlěpše serbske cytarje 2plus-wuknikow 3. lětnika	wobgranicowane	lětnje zachopjeńk apryla	16	17
žiwadłowe dny	šule a horty, kótarež žěłaju pó koncepsje 2plus	wobgranicowane	dwójolětnje	50	-
cytańske dyrdakojstwo	wukniki 3./4. lětnika 2plus-šulow	wobgranicowane, maks. 18	lětnje zachopjeńk junija	13	14
comicowy workshop ze Š. Hanušom	serbske wukniki 3. do 5. lětnika	wobgranicowane	lětnje kóńc septembra	25	25
pšedcytański žeń	serbske a Witaj-žiši w žišownjach a šulach 4 do 14	100-150	3. pětk w nowembrje	150	150

projekty RCW Budyšin					
mě projekta	cilowa kupka pó starstwje	pšerěžna licba wob-žělnikow	pšewježo se	licba wob-želow 2023	licba wob-žělnikow 2024
	lěť				
projektowe dny z wuknikami	šule, kótarež žěłaju pó koncepcje 2plus	100	lětnje pó pótrjebje	100	150
filmowe rozgrono	serbske młodostne	wobgranicowane	4-6 razow wob-łěto z maks. 12 młodostnymi	24	60
žišecy program na folklornem festiwalu	(zwenka)šulske kulturne kupki Górneje, srježneje a Dolneje Łužyce	200	dwójolětnje kóńc šulskego lěta	250	-
"Warimy z Tomašom" projekt Płomjenja	dobyšarje woběžowanja Płomjenja	6 do 10	lětnje	8 (pši warjenju) 24 (pši wjaceri) ~ 100 (dopisowanje, kótarež se procuju)	8 (pši warjenju) 24 (pši wjaceri) ~ 100 (dopisowanje, kótarež se procuju)
fachowy žer 2plus	wucabnikojstwo serbskich šulow, hortnaŕki a hortnarje	100	lětnje	176	140
rěčne póbitowanje w žišownjom	žišownjowe žiši 3 - 7 lěť	12	mjasecnje	25	20
swěžeń serbskeje rěcy	4. lětnik cuzorěčneje wucby serbsčiny	100	lětnje	24	0

tab. 10: regularne projekty RCW

datum	zarědowanje	wobželenje
02.02.	wugótowanje žělowych materialijow z Canva a wužywanje TaskCards. Za wucabnicow a wucabnikow na wušych šulach w ramiku wucabnikojanskego dalejkubłanja w Mišnje	11 wucabnicow/-kow
07.02., 08.02.	dalejkubłani za wótkubłarŕki a wótkubłarjow w Budyšinje a Konjecach – tema: "Spiwy za mjeńše žiši" (nazwucowanje 12 nowych spiwow, pšepódaše notowego materiala a nagraowanjow)	19 wótkubłarŕkow z 13 kubłanišćow
28.02.	fachowa wuměna "góletkownjeho kružka" , Serbska žišownja "Chrósćan kołc" Chrósćicy – tema "Nowe spiwy, graša, reje a zukowe stawizny k temje nalěše"	13 wótkubłarŕkow z 9 kubłanišćow
04.03.	fachowa wuměna "Wórjejskego kružka" , Witaj-žišownja "Milenka" Rowne – tema: "Imersija pó Witaj – metoda pósrědnjenja znajobnosćow serbsčiny" (žěl 2)	12 wótkubłarŕkow z 5 kubłanišćow

datum	zarědowanje	wobžělenje
14.03.	workshop nawjedujucych w serbskich hortach w Chrósćicach – tema: "Zmócnjenje horta ako serbskorěcny kubłański rum ruku w ruce ze zakładneju šulu"; zgromadne žěto CSB a SŠT	11 wótkubłařkow ze 6 kubłanišćow + 2 fachowej pó- ražowarce
21.03.	fachowa wuměna "Budyšyńskego kružka" , Žišece dnjowne pšebywanišćo "Gesingstraße 25" Drježdźany – tema: "Koncept wótwórjonego žěta a imersiwny rěcny kubłanje"	7 wótkubłařkow z 5 kubłanišćow
31.05.	dalejkubłanje za wótkubłařski kolegium Serbskeje žiśownje "Žišece raj" Wotrow w RCW – tema: "Metodika pósrědnjenja serbsčiny žiśam a nowe spiwy, gronka, reje"	5
04.06.	přednosk před wótkubłařami a wótkubłařkami we wukubłanju z Bretoniskeje a Durinskeje, Budyšin: "Serbskorěcny kubłanje w žišece dnjownych pšebywanišćach a šulach" (organizěrowane pšez Europa Direkt e. V.)	ca. 40
22.07.	přednosk před wobžělnikami Mjaznarodneho lěšojkego kursa serbskeje rěcy a kultury Serbskego instituta, Budyšin – tema: "Serbskorěcny kubłanje w žišece dnjownych pšebywanišćach a šulach"	ca. 30
21.08.	přednosk před čłonkami Serbskeje pširady města Wórzeje, Budyšin – tema: Žětabnosć Rěcneho centruma WITAJ	6
22.08.	Zmakanje ze staršejšymi žiśi rozpušćoneje Witaj-kupki Bukečanskeje žiśownje – tema: pytanje za wudrogami a alternatiwami	ca. 10
30.08.	Konferenca SŠT / Domowiny !RěčMY2024!, Pančicy-Kukow – prezentacija nowego didaktiskego materiala "Žomy do góle"	ca. 50
23.09.	Přednosk před wobžělnikami nazymskeje šule Moldowa-instituta w Lipsku z Ukrainy, Georgiskeje, Moldawskeje – tema: "Serbskorěcny kubłanje w žiśownjach a šulach a žětabnosć RCW"	8
01.10.	konferenca k 10-lětnemu wobstašej LaNa Zgórjelc – pšinosk we wobłuku žětařnickow "Serbskorěcny kubłanje a pšechad žiśi ze žiśownje do šule – wupominanja, procowanja, wuspěchy"	ca. 25
02.10.	přednosk na staršejšym wjacorje w AWO-žiśowni "Palčikowy kraj" Budyšin – tema: "Serbskorěcny imersiwny kubłanje pó koncepcije Witaj"	8
27.11.	přednosk we wobłuku Forumu za mjeńšynowe šulstwo Awstriskego kompetencneho centruma za rěcy (online) – tema: "Kubłańske koncepty w žišece dnjownych pšebywanišćach a šulach ako teke rěc spěchujuce napšawy pla Serbow w Nimskej"	ca. 40

tab. 11: zarědowanja za wótkubłařki a wótkubłařow, fachnikow za rěcny kubłanje a staršejšych, Górna Łužyca

lěto	Internat Serbskego gymnazija Budyšin (57 městnow)	Dolnoserbski internat w Choćebuzu (43 městnow)
2024	53	27
2023	49	25
2022	50	15
2021	52	20
2020	50	23
2019	54	21
2018	54	23
2017	54	27

2016	51	28
2015	47	23

tab. 12: wobsajenje internatnych městnow w Chóšebuzu a w Budyšynje

Chóšebuz	2022	2023	2024
Ptaškowa swajźba	x	x	x
góspodowanie zapustowego pšešěga Dolnoserbskego gymnaziuma	x	x	x
mólowanje jatšownych jajow	x	x	x
fašing	x	x	x
internatny swěžeń	x	x	x
kjarmuša	x	x	
žeń póznaša - stare a nowe wukniki se wópóznaju	x	x	x
Janšojski bog/gódownicka/Mikławš	x	x	
wobrazowy projekt		x	x
wšakorake wjacory (strowe zežywjenje, blidotenis, basjenje za wšakorake góžby, rozžognowanie kolegow a wuknikow, wogniščo)	x	x	x
grajny wjacor	x	x	x
internat se předstajijo nowym wuknikom	x	x	x
pomoc pši domacnych nadawkach	x	x	x
staršejšyjske zgromažiny	x	x	x
w kooperaciji z RCW "Serbski pšipódla"			
meble z paletow - twański projekt	x		

Budyšyn	2022	2023	2024
fašing; chyšenje majskego boma - wiše wěncu, reje, program; kjarmuša	x	x	x
pyšjenje jatšownych jajow	x	x	x
"Rozgrono w kuchni" jo se wótměło mjasecnje: graša, pjac, wariš, tematiske rozgrona, woglěd, pówołańske póražowanie	x	x	x
woglěd resp. sobustatkowanie w Serbskem młóžinske mjezowadle a pši cytanjach w Smolerojc knihłarni		x	x
sport w zwucowańni - tyžeński	x	x	x
projekt "Zmakanje z Rusojskeju - kultura, nałogi, jěza"	x	x	
filmowy projekt (klubkino) k etiskim temam		x	x
góstne přednoski z rozgronom	x		x
internatny swěžeń; internatny wulět	x	x	x
kreatiwny workshop ze Serbskim muzejom resp. ze SKI	x	x	x
meditacija: wótpócywanje; stres pšewinuš; yoga	x	x	x
pódpěra pši domacnych nadawkach	x	x	x
staršejšyne zgromažiny	x	x	x
wótwardowanie rabatow wokoło internata	x	x	x
2x wob mjasec serbska rejowańska kupka		x	x
wušywanje rubiška za serbsku drastwu		x	x

tab. 13: projekty w internatoma

lěto	Górna Łužyca – wózwajenje pód:			Dolna Łužyca – wózwajenje pód:	
	www.witaj-sprachzentrum.de	facebook	instagram	www.witaj-sprachzentrum.de	facebook
	aktualnosći	zarědowanja	dwójcy / tši raze	aktualnosći	

2024	47	6	47	38	36	17
2023	56	9	73	30	42	24
2022	55	9	74		19	55
2021	47	13	78		15	47
2020	54	7	72		24	54
2019	29	12	54		11	29
2018	24	10	98		50	24
2017	33	10	111		78	33

tab. 14: přeglěd wóznjawjonych aktualnosćow pódwww.witaj-sprachzentrum.de, pla Facebook a Instagram

projekt	spěchowar	spěchowana suma		
		2022	2023	2024
pšetožowański program górnoserbšćina-nimšćina nimšćina- górnoserbšćina	Założba za serbski lud	178.602,38 €	211.656,65 €	224.241,60 €
pšetožowański program dolnoserbšćina-nimšćina nimšćina- dolnoserbšćina	Założba za serbski lud			
socialne žěto – šulske socialne žěto, młožinske žěto, familijowe kubłanje	Krajnej račowni Budyšin a Zgórjelc	259.062,21 €	340.709,27 €	381.081,48 €
Efektiwne pšerědnjenje serbskeje rěcy w Kita- wobłuku	MBJS	8.142,13 €	7.814,72 €	6.742,23 €

tab. 15: srědky tšesćich

zaměrowe dojadnanje 2024	krotka rozpšawa	wobtworženje wóthylenja / planowane napšawy
1. šěžyšćo: analogne a digitalne rěčne rumy		
<u>zaměr 1</u> Pšetožowański program sotra pokazujo pó aktualizěrowanju lěpšu kwalitu pšetožowanja a wužywa se w pšerězku za 10 pšetožkow na žeń.	<i>Cil jo se dojspić pšez zažětanje nowych słowow / sadowych pórikow a wabjeńske napšawy za program sotra.</i> Pšetožowański program górnoserbšćina- nimšćina nimšćina-górnoserbšćina bazěrujo kóńc lěta 2024 na dwójorěcnem korpusu z něži 490 000 paralelnymi sadam. Mimo toho jo se monolingualny górnoserbski korpus wó 50 000 sadow na něži 790 000 sadow rozšyrić. Stopnjowanje nowych górnoserbskich słowow resp. fleksiskich formow wucynijo něži 30 000 słowow a na nimskem boce wó něži 20 000 słowow resp. słownych formow (wósebnje zestajeńkow). Online-pšetožowań dolnoserbski ↔ nimski wopšimjejo tuchylu.	

	210 000 lektorizěrowanych sadowych pórikow. Online-pśetožowař dolnoserbski ↔ górnoserbski wopśimjejo tuchylu 130 000 sadowych pórikow, kótarež njejsu se wšykne wót Rěcnego centruma WITAJ lektorizěrowali, dokulaž póchadaju žělnje z hynakšych žrědłow. Monolingualny korpus jo se rozšyrił na 120 000 lektorizěrowanych dolnoserbskich sadow. W celem korpusu se stawnje kwalita pśespytujo, tak až jo zawěšćone, až pśidatne sadowe póriki k pówušenju kwality pśinosuju. Wužywańske statistiki wugroniju, až wužywa se sotra w pśerězku za něži 1 000 pśetožkow na žeń. Z tym jo se stopnjowanje wužywanja programa dojspiło. Spokojnosť jo wusoka, wjelgin rědko su negatiwne feedbacki z boka wužywarjow dojsli.	
<u>zaměr 2</u> Socialny team Rěcnego centruma WITAJ wobnowijo swóje koncepcionelne wusměrjenje pó fazy wóspjetnych změnow personala.	• Teamowe wobradowanja se mjasecnje pšewjeduju. • Dalejkubłanja su indiwiduelnje wusměrjene a koleginy wuzwólju se 2-3 wob lěto. • Městny koncept WŠ Slěpe jo 2023 aktualizěrowany, městne koncepty wušych šulow Budyšin, Radwor, Ralbicy, Worklecy w pśedłogach pśedlaže. <i>Měrjeńske instrumenty za dojspiše cěla su:</i> • 5 socialnych žětašerjow na šulach • 5 městnych konceptow <i>Indikatory za dojspiše cěla su:</i> Krajnej ražcownje Budyšin a Zgórjelc pśizwóljotej městne koncepty.	Koncept WŠ Slěpe jo pšez wokrejs Zgórjelc wobzamknjony. Wokrejs Budyšin co městne koncepty we wobłuku regularnych rozgronow k managementuju kwalitu na šulach w lěće 2025 schwališ.
3. šěžyšćo: kubłańske žěło		
<u>zaměr 1</u> Rěcny certifikat jo nałożowany certifikat w serbskorěcnem rumje a	Certifikatne pśespytowanja dolnoserbšćiny W lěće 2024 jo se dogromady 36 luži na certifikatnych pśespytowanjach w	Město 40 jo 69 kandidatow certifikat złožyło.

wudawa se lětnje nanejmenjej 40 raz, 5 % toś tych certifikatow wucynijo niwowowy schójžeńk C1.	dolnoserbšćinje wobžěliło: 22.03.2024 1x A1, 3x A2 23.03.2024 5x C1 15.06.2024 6x B1 a 4x B2 12.10.2024 6xB1, 1x B2 19.10.2024 4xA1, 3x A2 16.11.2024 2x A1, 1 x A2 W lěše 2024 jo se wobžěliło celkownje 33 luži na pśespytowanjach za certifikat górnoserbšćiny: 02.03.2024 5x A2, 1x B2 15.06.2024 6x A1, 1x B1, 1x B2 26.07.2024 5x A1, 5x A2, 5x B1, 1x B2, 3x C1	8 certifikatow na niwowje C1 jo wěcej ako 11 % wšykných certifikatow. Z tym jo zaměr pšetrjefjony.								
<u>zaměr 2</u> 30 % wobžělnikow pódajo, až w rěcnem kursu zdobyte znajobnosći nałožuju a 40 % wšychn wobžělnikow wobžělijo se na dalšnem rěcnem kursu.	Dł 3-dnjowske rěčne kurse w Dolnej Łužycy za wótkubłarjow/kow Rěcnodidaktiske dalejkubłanja za wótkubłarki žišownjow a hortow k temje "Werby" (15.06., 18.06., 19.06., 31 wobžělnicow) a "Powěsći" (09.11., 23.11., 26.11., 28 wobžělnicow), niwow spokojnosći pši wšykných dalejkubłanjach: 100 % Tśidnjowski intensiwny kurs za wótkubłarki w styrych pšeběgach (w dwěma niwowoma – pókšacowane a z pšedznaśami) w septembrje a oktobrje, 22 wobžělnikow ze žišownjow a hortow, stopjeń spokojnosći we wšykných styrych kursach: 100 % Gł organizacija a pšewježenje rěcných kursow za pedagogiski personal, pśistajonych serbskich institucijow a wokrejsowu Budyšin a Zgórjelc zgromadne žěto z LasuB a pśizjawjenja za slědujuće kurse: Procentualny póžěl kursistow, kótarež su se za dalšny semester pśizjawili: <table><tr><td>zs 21/22</td><td>84,8 %</td></tr><tr><td>ls 22</td><td>93 %</td></tr><tr><td>zs 22/23</td><td>58 %</td></tr><tr><td>ls 23</td><td>100 %</td></tr></table>	zs 21/22	84,8 %	ls 22	93 %	zs 22/23	58 %	ls 23	100 %	Chórosći dla jo se mjenjej wótkubłarkow wobžěliło ako pśizjawjony (8 mjenjej w juniju, 7 mjenjej w nowembrje). 37 jo było pśizjawjonych, ale 15 njejo pśišło dla chórosći.
zs 21/22	84,8 %									
ls 22	93 %									
zs 22/23	58 %									
ls 23	100 %									

	zs 23/24 80 % Is 24 63 % Můžomy mimo togo dopokazaš, až jo dogromady hyšći 36,8% našych wobžělnikow wót wšogo zachopjeńka pšizjawjonych. Wót 135 kursistow jo było 56 ze serbskich institucijow, šulow, žišownjow a hortow. Pótakem něži 41% pó rěcnem kursu zdobyte znajobnosći nałožuju.	Z tym jo zaměr w celku pšetrjefjony.
<u>zaměr 3</u> Pšez koordinaciju taskcard za pšigóty wucby jo Rěcny centrum WITAJ z aktiwneho wucabnikojstwa nanejmjenjej dweju awtorowu za wuwijanje wucbnych srědkow zdobył.	- Ako digitalnu platformu za wuměnu wucbnych materialijow jo RCW južo 2023 zawjadł system witaj.taskcards.app, kótaryž zmóžnijo jadnoru wuměnu wšakich materialijow mjazy serbskimi wucabnikami a se wuběrnje teke za planowanje kompleksnych multimedialnych wucbnych wobłukow góži, kótarež daju se tejerownosći wuměniš. - Mjaztym wobstoje platformy za pšedmjaty <i>serbščina</i> (zakładna a wuša šula), <i>towarišnostna wěda</i>, <i>matematika</i>, <i>geografija</i> a <i>wěcna wucba</i>. Dalšne pšedmjaty se běžnje pó napšašowanju zarěduju. - Wobšyrna licenca RCW zmóžnijo mjaztym 12 wucabnikom, se aktiwne na wuměnje wobžěliš a tak nic jano swójske resurse žariš, ale teke serbsku kubłańsku seš skšušiš. <i>Měrjeńske instrumenty za dojšpiše cela su:</i> Licba dobytych awtorow / aktiwnych pedagogow njedajo se doněnta zwěšćiš, dokulaž njejo zwuraznjony zajm rownocasnje ze swójskeju aktiwitu zwěžany. - Licba nastajonych wopšimješow w taskcard jo pšez aktiwity RCW rozrosla. - Licba wužywarjow taskcard njejo nam doněnta znata, dokulaž feedback njedostanjomy.	Pó někotarych dalejkubłanjach (w RCW, Mišnjju a na jadnotliwych šulach) wuwědobniju se, až njejo za kuždego wucabnika samorozmějuce, swój material, wšakorakich pšicynow dla z dalšnymi žěliš. Pšidatne pórucenja za dalejkubłanja a zeznaše platformy maju k dalšnemu etablěrowanju mjazy serbskimi wucabnikami wjasć. Zaměr, nowych awtorow zdobyš, jo se žělnje dopołniš, 2024 jo se 8 wucabnicow/-kow za wužywanje TaskCards pšizjawiło a z tym teke swójski material k dispoziciji stajiło. Jadna se wó nowe póbitowanje, kótarež pomina sebje k zeznašeju, zwucowanju a nałožowanju wjele casa. Pó jadnom lěše njejo hyšći tak efektywne, až su se nowe awtory zdobyli.

<u>zaměr 4</u> W lěse 2024 su tši sobužětašerje Rěcnego centruma WITAJ na rěcnem kursu se wobžělili, pšez což stej mógałej dwa z nich swój rěcny niwow wó schójžeńk pólěpšyš.	• dalejkubłańske póbitowanje su tši kolegi wużywali • niwowowe schójžeńki rěcnych kusow su A1, A2 a B1 <i>Indikatory za dojspiše cela su:</i> • wužywanje dalejkubłańskego pórucenja - jo • dojspiše dojadnanego rěcnego niwowa pó GER - ně • dalejkubłańska pótrjeba dalej wobstoj	Certificěrowanje rěcnych znajobnosćow na přědnem schójžeńku A1 abo wušem schójžeńku, ako jo w žětowem dogronje zapisane, nichten z nich njejo pó planje zložył. Pšicyny su njedosegajucy wuknjeński póstup, njekonstantne wobžělenje na rěcnem kursu a dłužkodobna chórość. Tomu wótpowědnje su se personalne rozgrona wjadli.
--	---	---

tab. 16: zaměrowe dojadnanja ze załožbu

Budyšin, 15.12.2024 | redakciski kóńc

dr. Beata Brězanowa • wjednica